

Syftet med Nätverket Renare Mark är att vara ett "Forum för att främja utvecklingen inom efterbehandling av föroreningar i mark och vatten".

Målet är att skapa ökad kontakt mellan olika aktörer, diskutera aktuella frågor och samarbeta med nordiska och europeiska nätverk i seminarier och workshops.

Styrelsen informerar

- Antalet medlemmar i nätverket stiger. I oktober blev vi 500 medlemmar!
- **Vårmetot** är planerat till den **23-24 mars** i Uppsala. Temat för denna gång blir plan- och tillståndsfrågor, mobila tillstånd.
- Glöm inte att besöka **vår nya hemsida** www.renaremark.se som uppdateras med nyheter inom efterbehandlingsområdet kontinuerligt!

Nätverket Renare Marks nyhetsbrev distribueras till samtliga medlemmar i nätverket via e-post. Nätverket är öppet för alla intresserade. Enskilt medlemskap kan tecknas av alla, för företag finns korporativt medlemskap. Mer information finns på nätverkets hemsida eller kan fås genom att skicka e-post till nätverket. Bidrag till Nyhetsbrevet tas gärna emot.

Redaktion:
Krister Honkonen 031- 61 14 10
krister.honkonen@fastighet.goteborg.se
Ingegerd Ask 08 - 695 6667
ingegerd.ask@sweco.se
Thomas Liljedahl 090 - 786 5464
thomas.liljedahl@chem.umu.se

Ansvarig utgivare:
Ordförande
Lisa Ledskog 013 - 21 45 68
lisa.ledskog@soilrem.se

Nätverket Renare Mark
c/o Statens Geotekniska Institut
581 93 LINKÖPING
info@renaremark.se
<http://www.renaremark.se>

Rapport från Höstmötet 2003

Temat för mötet var "Undersökningar - när, vad, hur och varför" med medarrangörerna Naturvårdsverket och SGU.

Undersökningar, det borde vara ett tema där många har åsikter, sett ur sina perspektiv och ämnet borde kunna locka en hel del deltagare. Mycket riktigt... klockan nio ringlade sig en anseglig kö från garderoberna på Sundspärlan och ut i den kylslagna oktoberförmiddagen - 283 anmälda deltagare!

Många intressanta föredrag avhandlades under de två dagarna och ni som av någon anledning missade tillställningen kan ta del av program och föreläsarnas egna presentationer på Nätverkets hemsida. Bland annat fanns internationella inslag vid mötet. Reidar Zapf - Gilje från Golder, Canada hade ett anförande om ekotoxikologiska undersökningar och föroreningskoncentrationers effekter på ekosystem. Lida Schelwald van der Kley pratade om hur man i Rotterdams hamn, genom samarbetsprojekt, ser på föroreningar över ett större område (t ex klorerade kolväten) samtidigt som man tar sig an problemet lokalt (i direkt anslutning till anläggningarna).

Paneldebatten under dag 1.

Första dagen avslutades med en eldig paneldebatt angående ansvar för resultat av miljötekniska markundersökningar, en diskussion som fortsatte långt efter det att strålkastarna slocknat. Därefter tillgodosågs behovet av mat och samkväm och framförallt behovet att få ta sig en svängom.

Den andra dagen hade försetts med två nya inslag i programmet. Dels hade föredragen delats upp i två olika sessioner med skilda teman. Den ena var "laboratorie- och fältundersökningar - strategi och kvalitet" med livfulla diskussioner och den andra hade temat "Vikten av åtgärdsinriktade undersökningar inför efterbehandling". Strax före lunch samlades alla för ett nyhetspass med korta blänkare om nya metoder eller ny utrustning etc. som helt klart gav mersmak.

Poster och utställningssessionen slog vid Höstmötet alla rekord med ett mycket stort antal utställare. Många intresserade och engagerade besökare botaniserade bland forskningsresultat, logotypförsedda karameller och förslag på tekniska lösningar.

Rösterna om mötet var många och det delades ut både ris och ros, men det kan noteras att övervägande delen av synpunkterna var positiva - Det är viktigt att träffas! I övrigt hördes bland annat: - Mer tid för paneldebatt, fler kvinnor på scenen, mer tid för frågor, bra lokaler, dåliga lokaler mm. Arrangörgruppen antecknar och för erfarenheterna vidare. Det kan även konstateras att många var intresserade av att förmedla sina kunskaper som föredragshållare. Tyvärr fanns det inte utrymme för alla.

Arrangörerna vill tacka för alla förslag och alla deltagare för ett mycket lyckat möte. Samtidigt konstaterar vi att det är trevligt att engagera sig i ett arrangemang under sådana förutsättningar.

/Anna Sorelius, Länsstyrelsen Skåne

Spetskompetens och goda exempel

Regionen och Länsstyrelsen i Västra Götalands län driver ett projekt, "Kontaminerad mark – Spetskompetens och goda exempel", för att kartlägga och marknadsföra den efterbehandlingsteknik som finns tillgänglig inom länet. Den vanligaste saneringstekniken är urgrävning och deponering. Behandling och återanvändning tillämpas ännu så länge i relativt liten omfattning här i landet. Det finns därför ett behov av teknikutveckling inom området, men också ett behov av kunskapsspridning, som kan öka efterfrågan på alternativa metoder, och därigenom bidra till att tillgängligheten för alternativen ökar i Västra Götalandsregionen.

Projektet handlar om att:

- Att kartlägga och sammanställa spetskompetens och goda erfarenheter från efterbehandling och sanering som företag i Västra Götaland besitter.
- Att sammanställa resultaten, "Best practise" på ett pedagogiskt och säljande sätt.
- Att på seminarier och workshops sprida kunskapen till viktiga kunder och nyckelpersoner som har behov av att finna lösningar på hanteringen av sina förorenade områden.
- Att utvärdera om projektet på ett effektivt sätt har ökat problemägarnas vilja att agera.

Projektet pågår och beräknas avslutas under våren 2004.

/Per Olsson, Länsstyrelsen Västra Götaland

Sedimentkonferensen i Oslo

Den 19-20 november hölls en sedimentkonferens i Oslo arrangerad av Miljöringen, SFT och NGL. Temat första dagen var "Till vilken nivå ska det saneras?". Vi fick höra om den satsning på undersökningar och åtgärder av förorenade sediment som är på gång i Norge. Man har pekat ut 29 fjord- och hamnområden som ska studeras närmare, och inom två år ska det finnas åtgärdsplaner för prioriterade objekt. Det fanns internationella inslag i form av erfarenheter från Holland och presentation av efterbehandlingen i Turingen i Nykvarn.

Den andra dagen hölls en workshop avseende efterbehandling av sediment. Här blev det ännu fler internationella inslag med presentation av erfarenheter från Holland, Hamburg, Bremen, Venedig och andra platser. Konsensus för konferensen blev enligt min uppfattning att det första alternativet för omhändertagande av måttligt förorenade sediment bör vara återförande till vattnet, dvs omplacering till annan plats på sjö/havsbottnen där de inte utgör någon risk eller något hinder. För en efterbehandling av rent miljömässiga skäl gäller det att ha ordentligt med undersökningsunderlag innan start, och framför allt "source control" - att ha minimerat föroreningskällorna innan en sanering genomförs, annars kommer problemet att komma tillbaka.

/Per Claesson, SWECO VIAK

Tromsø: Tromsø havn. Foto: Ola Røe

PAH – undersökning av yttjord inom Göteborg

En rapport med sammanställning av genomförda undersökningar.

Resultatet visar att ett prov från parkmark med ca 50 % sannolikhet överskrider

Naturvårdsverket generella riktvärde för cancerogena PAHer. (Sweco Viak, 2003-05-15)

Ladda ner rapporten från http://www.miljo.goteborg.se/top/tryck/rapport/R_2003-10.pdf

Glöm inte!

Att besöka Renare Marks nya hemsida www.renaremark.se

Marksanering i Hjorthagen

I januari 2003 sade regeringen ja till sanering av förorenad mark på Gasverkstomten i Hjorthagen och i Ulvsunda industriområde.

Sammanfattningsvis innebär detta att 50 000 ton kan behandlas i kv Lyftkranen, Ulvsunda och 20 000 ton på Gasverkstomten. Under hösten startar behandlingen på Gasverkstomten i Hjorthagen.

Den förorenade jorden renas i en mobil reningsanläggning som började monteras 22-23 september. När behandlingen är genomförd monteras anläggningen ner och flyttas till kvarteret Lyftkranen i Ulvsunda. Skanska och det tyska företaget Bilfinger & Berger utför arbetet på uppdrag av Gatu- och fastighetskontoret.

Anläggningen har under hösten kunnat beskådas vid en serie seminarier i Stockholms stads regi. Läs mer på: <http://www.stockholm.se>

MCN utvecklar mätare för kvicksilver

Nyutvecklad metod för mätning av kvicksilverformer i gasfas provas för riskbedömning av förorenade sediment i Marksaneringscentrum Norr (MCN).

Tom Larsson doktorand hos professor Wolfgang Frech vid avdelningen för Analytisk Kemi, Umeå Universitet (MCN) har utvecklat ett portabelt instrument som tillåter mätning av kvicksilver i gasfas med separation av metylerade och icke metylerade förekomstformer, Hg (0), (CH₃)₂Hg och CH₃Hg⁺. Kalibrering av mätningarna görs genom en innovativ metod för kontinuerlig tillförsel av isotopmärkt referensgas vid provtagningen. Systemet kan detektera femtogram (10⁻¹⁵ g) mängder av olika kvicksilverföreningar.

Genom en samverkan med SGI i Sundsvall används nu instrumentet för första gången på fältprover för att analysera gasavgång från kvicksilverförorenade sediment utanför Köpmanholmens industriområde.

/Thomas Liljedahl, MCN

Tom Larsson Umeå universitet

FRIST- ett forskningsprogram

Chalmers har tillsammans med Stena Metall och Renova AB startat ett forskningsprojekt inom förorenad mark. De olika parterna ska tillsammans forska fram metoder för hur man bäst förhåller sig till förorenad industrimark. Forskarna ska undersöka vilken saneringsmetod som bäst passar för olika typer av föroreningar, men också om marken helst bör lämnas ifred för att inte göra ont värre.

Det kompetenscentrum som ska byggas upp får namnet **Frist, Forum for risk investigation and soil treatment**. I en första fas ska arbetet pågå under fem år, med möjlighet till fem års förlängning. Det privata återvinningsföretaget Stena Metall och det kommunala miljöföretaget Renova satsar vardera en halv miljon kronor per år. Chalmers finansierar verksamheten med medel från olika stiftelser, och låter även forskningen ingå i det internationella miljöforskningsprogram högskolan har tillsammans med MIT och Tokyos universitet.

Tanken är att man ska hitta enkla och billiga metoder att ta hand om förorenad mark. Läs mer på <http://chalmersnyheter.chalmers.se/Article.jsp?article=2198>

Efterbehandling i Bengtsfors

Efterbehandlingsprojektet "EKA Bengtsfors" är ett av de mest prioriterade objekten inom Västra Götaland. I anslutning till den nedlagda kloralkalifabriken i Bengtsfors tätort har stora mängder och mycket höga halter av främst kvicksilver och dioxiner påträffats i mark, byggnader och sediment. Även föroreningar av PAH och perkloretylen finns. Miljö- och hälsoriskbedömningen påvisar höga risker och omfattande åtgärder planeras.

Riskvärderingsprocessen pågår och miljöprovning hos miljödomstolen inleds inom kort. Åtgärder planeras att utföras under 2005. Projektet beräknas kosta över 100 miljoner kronor och finansieras med statliga efterbehandlingsbidrag och av Bengtsfors kommun. /Per Olsson Länsstyrelsen Västra Götaland

Boka in Renare Marks **vårmöte** den **23-24 mars** 2004 i Uppsala!

Seminarium i Hagfors!

Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Värmland samt Hagfors kommun bjuder in till seminarium om *in situ* sanering av perkloretylen vid Hagfors-tvätten **28 januari 2004**.

Läs mer på www.renaremark.se

Kalendarium

Läs mer på www.renaremark.se

ATV:s vintermöte

9-10 mars 2004

<http://www.atv-jord-grundvand.dk/>

Nätverket Renare Marks Vårmöte 2004

23-24 mars 2004, Uppsala

www.renaremark.se

14th annual West Coast conference on contaminated Soils, Sediment and Water.

15-18 mars, San Diego, USA

<http://www.aehs.com/conferences/westcoast/pdfs/CallForPapers2004.pdf>

4th International conference on Oil & Hydrocarbon spills. Modelling, analysis & control.

28-30 april 2004, Alicante, Spanien

<http://www.wessex.ac.uk/conferences/2004/oilspill04/index.html>

NGM 2004 – Nordiska geoteknikermötet

19-21 maj 2004, Ystad

www.ngm2004.nu